

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Гарант освітньої програми
Анастасія Большакова**

_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**Проректор з
навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА**

_____ 2020 р.

**Силабус
навчальної дисципліни**

«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітня програма — Психологія

Спеціальність — 053 Психологія

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки

Ступінь вищої освіти – бакалавр психології

Харків - 2020

Силабус склала
кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки
Радько Ольга Василівна

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології та педагогіки,
протокол № 2 від « 21 » серпня 2020 р.

Голова групи забезпечення
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Завідувач кафедри
психології та педагогіки,
д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій
протокол № 1 від « 25 » серпня 2020 р.

Голова ради факультету

Алла СОЛЯНИК

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

1	Назва дисципліни	Загальна психологія
2	Викладач	Радько Ольга Василівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	radko.olga@meta.ua
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	1, 2
6	Семестр	1, 2, 3
7	Лекції (год.)	90
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	182
9	Самостійна робота (год.)	298
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	19
12	Загальна кількість годин	570
13	Поточний контроль	Поточний, тематичний, підсумковий контроль. Індивідуальне та фронтальне усне опитування, відповідь під час семінару; виконання практичного завдання; розв'язання проблемної ситуації; письмове опитування; виступ з рефератом; виступ з презентацією; участь у колективному проекті; виконання індивідуального проекту; оцінка результатів неформальної освіти.
14	Підсумковий контроль	1 семестр – залік; 2 семестр - екзамен; 3 семестр – екзамен.

2. Анотація навчальної дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Загальна психологія» покликана допомогти здобувачам досягнути розуміння сутності психічного відображення світу людиною, та на основі теоретичних знань озброїти здобувачів уміннями і навичками використання закономірностей психічної діяльності людини в умовах практичної діяльності.

Окрім цього загальна психологія як навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у здобувачів розуміння основних категорій та понять психології, осягнути головні теоретичні напрями сучасної психології. У процесі вивчення навчальної дисципліни, здобувачі мають ознайомитися з теоретично обґрунтованими методами дослідження психічних процесів та особистості, змістом та структурою особистості, її індивідуально-типологічними проявами.

2.2. Пререквізити та постреквізити навчальної дисципліни

Загальна психологія функціонує і розвивається у нерозривному зв'язку як із багатьма суспільними науками (філософія, соціологія, політологія, педагогіка та ін.), так і з тими, що сфокусовані на проблемах управління виробництвом, підприємницькою та бізнесовою діяльністю, а також з тими, що стосуються психічного здоров'я та розвитку особистості. Зокрема, розгляд психологічних проблем психічного здоров'я особистості неможливий без відповідного знання функціонування та розвитку психіки, тобто без використання знань щодо психічних властивостей, станів та особливостей особистості. Особливо тісними є взаємозв'язки загальної психології з такими навчальними дисциплінами як: психологія особистості, диференційна та гендерна психологія, соціальною психологією, історія психології та зоопсихологія. Першочергово мовиться про психологію особистості (проблеми самосвідомості, самооцінки, образу «Я», життєвого шляху), психологію творчості (творчі здібності особистості й особливості їх реалізації, активізація творчого потенціалу, а також умови формування і розвитку творчих особистостей в організації), соціальну психологію (взаємини особистості з іншими людьми, соціальними групами, спільнотами, соціальними інститутами, суспільством загалом), психодіагностику (засоби та методи діагностики психічних процесів, станів та властивостей), вікову і педагогічну психологію (можливості особистості на різних етапах онтогенезу),

Своєю чергою, здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія» фрагмент соціокультурного досвіду у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям подальшого вивчення на наступних рівнях таких освітніх компонентів як: «Вікова психологія», «Клінічна психологія», а також при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-кваліфікаційних робіт (написання міждисциплінарних курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення навчальної дисципліни – забезпечення набуття здобувачами ключових фахових компетентностей з загальної психології у контексті розуміння сутності психічного відображення світу людиною. На основі теоретичних знань озброїти здобувачів уміннями і навичками використання закономірностей психічної діяльності людини в умовах практичної діяльності.

Досягнення мети передбачає ознайомлення здобувачів із загальною парадигмою, концепціями та сучасними науковими школами психології та використання діагностичного інструментарію дослідження психічних процесів в практичній професійній діяльності майбутнього фахівця.

2.4. Завдання вивчення навчальної дисципліни.

1. Сформуванню цілісної системи знань з загальної психології, що стосуються основних категорій психології, її методології, структури, перспектив розвитку психології, провідних сучасних тенденцій.

2. Розкрити закономірності пізнавальних та емоційно-вольових процесів; сутність індивідуально-психологічних особливостей людини; соціально-психологічні аспекти взаємодії особистості та групи.

3. Навчити майбутніх фахівців відбору та застосуванню психодіагностичного інструментарію для підвищення ефективності їх професійної діяльності.

4. Оволодіти навичками аналізу своєї діяльності та застосування методів когнітивної та емоційної регуляції власної діяльності, фізичного та психічного стану.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення навчальної дисципліни.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Професійні компетентності:

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту
- Здатність дотримуватися норм професійної етики
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини
- Здатність використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

2.6. Результати навчання.

Вивчення даної дисципліни забезпечує досягнення таких програмних результатів навчання:

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

- Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

- Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

- Розробляти та реалізовувати програми психологічного супроводу професійної діяльності у соціокультурній сфері

- Розробляти та реалізовувати психопрофілактичні та психокорекційні (індивідуальні та групові) програми засобами культури та мистецтва

- Планувати, організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

3. Політика навчального компоненту

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача; пропущені заняття відпрацьовуються; пропуски поточного та тематичного контролю відпрацьовуються. Форму і час відпрацювання здобувач та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Вступ до психології

Предмет і об'єкт психології. Взаємозв'язок психології та сучасних наук. Основні теоретичні напрямки сучасної психології.

Тема 2. Структура сучасної психологічної науки і практики

Загальні уявлення про науку та різні способи пізнання. Принципи психології. Академічна та прикладна психологія. Практична психологія та психотехнології.

Тема 3. Предмет та науково-дослідні методи загальної психології

Зміна предмету психології в процесі її розвитку як науки. Класифікація методів сучасної психології.

Тема 4. Природничі основи психології

Будова нервової системи та головного мозку людини. Рефлекс. Види рефлексів. Закони функціонування мозку. Анатомо-фізіологічне представництво психічних процесів у головному мозку.

Тема 5. Зародження та еволюція психіки

Психіка, її основні функції. Етапи розвитку психіки у філогенезі за теорією О. Леонтєва та К. Фабрі. Розвиток психіки людини. Порівняння психіки людини та тварини.

Тема 6. Свідомість та підсвідомість людини

Основні підходи до проблеми свідомості. Основні психологічні характеристики свідомості. Теорія свідомості К.К.Платонова. Структура свідомості. Форми свідомості. Свідомість та підсвідомість.

Тема 7. Психологічний аналіз діяльності

Поняття діяльності в психології. Структура діяльності. Види діяльності. Гра, навчання, праця.

Тема 8. Спілкування як соціально-психологічний феномен

Сутність, функції та структура спілкування. Комунікативна сторона спілкування. Інтерактивна сторона спілкування. Перцептивна сторона спілкування. Стили спілкування.

Розділ 2. Психічні властивості особистості

Тема 9. Потребностно - мотиваційна сфера особистості

Поняття і основні види потреб. Поняття мотивів. Ієрархія мотивів. Мотив і мотивація. Теорії мотивації.

Тема 10. Темперамент та характер особистості

Темперамент та його властивості. Теорії темпераменту. Характеристика типів темпераменту. Поняття та структура характеру. Типології характеру, акцентуації. Формування характеру.

Тема 11. Здібності

Характеристика здібностей. Класифікація здібностей. Рівні розвитку здібностей. Природні умови формування здібностей - задатки. Розвиток здібностей.

Розділ 3. Когнітивні процеси

Тема 12. Відчуття

Загальне поняття про відчуття. Види відчуттів. Основні властивості і характеристики відчуттів. Сенсорна адаптація і взаємодія відчуттів. Характеристика основних видів відчуттів.

Тема 13. Сприйняття

Загальна характеристика сприйняття. Основні властивості та види сприйняття. Предмет та фон сприйняття. Взаємозв'язок цілого та частини сприйняття. Сприйняття простору. Сприйняття руху та часу.

Тема 14. Увага

Загальна характеристика уваги. Основні види уваги. Характеристика властивостей уваги. Розвиток уваги.

Тема 15. Пам'ять

Загальна характеристика пам'яті. Механізми пам'яті. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Теорії пам'яті. Розвиток та виховання пам'яті.

Тема 16. Уява

Загальна характеристика уяви та її роль в психічної діяльності. Види уяви. Механізми переробки уявлень та образи уяви. Індивідуальні особливості уяви та її розвиток.

Тема 17. Мислення

Загальна характеристика мислення як психічного процесу. Основні форми мислення. Теоретичні та експериментальні підходи в дослідженнях мислення. Основні види мисленевих операцій.

Тема 18. Інтелект і когнітивні стилі

Загальна характеристика феномену когнітивних стилів. Співвідношення понять «Когнітивні стилі» і «інтелектуальні здібності». Психологічна характеристика основних когнітивних стилів.

Тема 19. Мовлення

Загальна характеристика мови. Основні властивості мови. Види мови. Розвиток мови. Причини мовних розладів.

Тема 20. Емоції та воля

Загальна характеристика емоцій. Основні типи емоційних переживань. Фізіологічна основа емоцій. Розвиток емоцій та їх значення для людини.

Тема 21. Емоційні стани особистості та види емоційних реакцій

Загальна характеристика психічних станів. Класифікація психічних станів. Характеристика основних психічних станів особистості. Важкі психічні стани та їх особливості.

Розділ 4. Психологія мотивації

Тема 22. Потребнісно-мотиваційна сфера особистості

Поняття потреби та мотиву. Фізіологія та психологія потреб. Проблема базових потреб людини. Мотиви та свідомість. Будова потребнісно-мотиваційної сфери. Класифікація мотивів.

Тема 23. Теорії та експериментальне вивчення мотивації

Історія вивчення детермінації активності людини та тварин. Подібності та відмінності в детермінації поведінки людини та тварин. Труднощі вивчення мотивації та мотивів людини. Теорія контролю за дією Ю. Куля.

Тема 24. Мотивація праці

Сутність поняття мотивація праці. Теорії професійної мотивації. Позитивне підкріплення. Самопідкріплення. Згасання та підтримка поведінки. Гроші як позитивне підкріплення. Негативна мотивація та покарання.

Розділ 5. Психологія психічних станів

Тема 25. Визначення та особливості психічних станів

Загальна характеристика психічних станів. Детермінанти психічних станів. Особливості психічних станів.

Тема 26. Класифікація, саморегуляція та діагностика психічних станів

Класифікація психічних станів. Функції психічних станів. Саморегуляція психічних станів. Діагностика психічних станів.

Розділ 6. Психологія емоцій і почуттів

Тема 27. Емоції та почуття

Загальна характеристика емоційного реагування. Компоненти та особливості емоцій. Закономірності емоцій. Класифікація почуттів. Розвиток емоцій та почуттів в онтогенезі.

Тема 28. Функції емоцій

Фізіологічні передумови виникнення емоцій. Роль емоцій в життєдіяльності організму.

Тема 29. Теорії та експериментальне вивчення емоцій

Історія вивчення емоцій. Фізіологічні теорії емоцій. Біологічні теорії емоцій. Когнітивні теорії емоцій. Теорія диференціальних емоцій. Вітчизняні теорії емоцій.

Тема 30. Почуття, емоції, емоційні стани та особистість

Проблема об'єктивної індикації емоцій. Психологія почуттів. Емоції та пізнавальні процеси. Емоції та особистість. Проблеми емоційного життя сучасної людини.

5. Методи навчання:

Лекція з елементами пояснення; проблемна лекція; лекція-бесіда; демонстрація наочних матеріалів; виконання вправ; виконання практичного завдання; дискусія; семінар-опитування; участь у колективному проєкті; самостійна робота.

6. Форми та методи контролю:

Поточний, тематичний, підсумковий контроль. Індивідуальне та фронтальне усне опитування, відповідь під час семінару; виконання практичного завдання; розв'язання проблемної ситуації; письмове опитування; виступ з рефератом; виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту; оцінка результатів неформальної освіти. Підсумковий контроль: залік, екзамен.

Критерії оцінювання для підсумкового контролю

Завдання підсумкового контролю складається з 2 теоретичних питань.

Відповідь на *теоретичне питання* вважається повною, якщо її зміст повністю відповідає програмі та містить всі необхідні факти та висновки.

Грубими помилками є:

- незнання визначень основних понять предметної області й формулювань, передбачених програмою дисципліни;
- незнання сутності основних методів і прийомів отримання необхідних результатів.

Помилками вважаються:

- неточності визначень понять предметної області, формулювань;
- неволодіння одним з умінь і навичок, передбачених програмою, але таких, що не відносяться до грубих помилок.

Недоліками є:

- непослідовний виклад матеріалу.

76 – 100% від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Повністю розкрито зміст теоретичних питань. При відповіді використано термінологію предметної області в необхідній логічній послідовності. Також здобувач демонструє вільне володіння навчальним матеріалом різного ступеня складності, використовуючи при необхідності відомості з інших навчальних дисциплін і курсів. При відповіді на додаткові питання помітне вміння розвивати систему теоретичних знань на основі самостійної роботи.

50 – 75 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При викладі фундаментальних положень основного матеріалу курсу здобувач показує володіння програмним навчальним матеріалом, у тому числі різного ступеня складності, а також вільне оперування ним у знайомій ситуації. При відповіді допускається два-три недоліки або не більше однієї помилки. Здобувач упевнено відповідає на додаткові питання, що стосуються основних положень усього досліджуваного курсу відповідно до екзаменаційної програми.

26 – 50 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

При відповіді на питання теорії виявляється не завжди усвідомлене відтворення програмного навчального матеріалу. Положення, що приводяться у відповіді, даються фрагментарно, схематично, без логічного взаємозв'язку. При відповіді на додаткові питання, що стосуються найважливіших і основних понять і фактів навчальної програми, є утруднення у використанні термінології предметної області. При відповіді здобувач не завжди може підтвердити теоретичні викладення відповідними прикладами.

0 – 25 % від максимальної кількості балів, відведених на підсумковий контроль

Відповідь здобувача демонструє лише деяке уявлення про матеріал навчального курсу. Знання практично відсутні як у теоретичній області навчальної дисципліни, так і в практичному володінні методикою аналізу.

7. Шкала оцінювання:

Для заліку:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Зараховано	A (відмінно)
85–89		B (дуже добре)
75-84		C (добре)

65-74	Незараховано	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Для екзамену:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Бенеш, Гельмут Психологія : dtv-Atlas : довідник : пер. з нім. / Гельмут Бенеш. – Київ : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. К.: Центр учбової літератури, 2009 . 1007 с.
3. Варій М. Й. Психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016 . 287 с.
4. Дрозденко, К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах : Навч. посібник. Київ : Професіонал, 2004 . 304 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2004 . 272 с.
6. Максименко С. Д. Соловієнко В. О. Загальна психологія : навч. посібник. Київ : Форум, 2000 . 544с.
7. Харченко С. В. Вступ до загальної психології : навч.посібник Харків : ХНУВС, 2009 192 с.

Допоміжна:

9. Лозниця В. С. Основи психології та педагогіки : навч. посіб / В. С. Лозниця - Київ : КНЕУ, 2001. - 288 с.
10. Тодорова І. С., Павленко В. І. Психологія і педагогіка : навч. посібник / І. С. Тодорова - Київ : Центр учб. літ., 2016. - 227 с.
11. Ушакова І. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій / І. М. Ушакова - Х. : НУЦЗУ, 2016. - 191 с.

Інформаційні ресурси

12. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>

13. Пошукова система Base <https://www.base-search.net/>
14. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>
15. Електронна бібліотека Наукова періодика України <http://www.irbisnbuv.gov.ua/>